

**Uchwała zarządu
Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska
3/OB/04/2025 z dnia 29 kwietnia 2025 roku
w sprawie przyjęcia sprawozdania merytorycznego za 2024 rok**

1. Zarząd przyjmuje sprawozdanie merytoryczne Stowarzyszenia Sieć Obywatelska Watchdog Polska za rok 2024.
2. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.
3. Sprawozdanie merytoryczne stanowi załącznik nr 1 do uchwały.

Oddane głosy: 3/3

Za 3/3

Przeciw: 0/3

Wstrzymujące się: 0/3

Sprawozdanie merytoryczne za rok 2024

[Streszczenie sprawozdania](#)

[I. Cele Stowarzyszenia](#)

[II. Formalne informacje o działalności](#)

[III. Podsumowanie w liczbach](#)

[IV. Wiodące tematy działań i kluczowe sposoby działania](#)

[Litygacja strategiczna](#)

[Orzeczenie ETPC](#)

[Rzecznictwo](#)

[Udział w pracach nad zmianą wymagań dotyczących rejestru umów](#)

[Budowanie podstaw pod zmiany ustawy o dostępie do informacji](#)

[Przygotowania do przystąpienia Polski do Partnerstwa Otwartego Rządu](#)

[Działania na rzecz praworządności](#)

[Raport o praworządności.](#)

[Egzekwowanie odpowiedzialności wobec funkcjonariuszy](#)

[Zaangażowanie w przygotowania legislacji dotyczącej SLAPP](#)

[Poradnictwo](#)

[Fundusz Watchdogów](#)

[Współpraca](#)

[Koalicja Zaczyn](#)

[Działania wokół wyborów samorządowych](#)

[Obserwacja wyborów w Gruzji](#)

[Obserwacja wyborów w USA](#)

[Monitoringi - współpraca z innymi organizacjami](#)

[Tour de Konstytucja](#)

[Współpraca międzynarodowa](#)

[ATI Community of Practice i Konferencja TicTec](#)

[Komitet Meijersa \(De Commissie Meijers\)](#)

[CEELI](#)

[CASE](#)

[K-Monitor](#)

[Edukacja](#)

[Jawność w drodze](#)

[Szkolenia dla radnych, sołtysów, urzędników](#)

[Zjazdy antywypaleniowe](#)

[Szkola Inicjatyw Strażniczych](#)

[\(Bez\)nadzieja małej i dużej gminy](#)

[Kurs antyslappowy - Solidarni przeciw SLAPP](#)

[III Złot Fanek i Fanów Jawności](#)

[Złot Obrończyń i Obrońców Praw Człowieka](#)

[Komunikacja i fundraising](#)

[Social media](#)

[Teksty i Okiem Watchdoga](#)

[Kampania 1,5%](#)

[Zrzutka na SLAPPy](#)

[Zamknięcie platformy Sprawdzamy Jak Jest](#)

Streszczenie sprawozdania

W 2024 roku kontynuowaliśmy intensywne działania na rzecz ochrony prawa do informacji, wzmacniania przejrzystości życia publicznego i wspierania aktywności obywatelskiej. Jednym z najważniejszych wydarzeń był wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który uznał, że odmowa udostępnienia kalendarzy spotkań władz Trybunału Konstytucyjnego stanowiła naruszenie art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Wyrok ten wzmocnił pozycję organizacji społecznych jako strażników debaty publicznej i potwierdził obowiązek udostępniania istotnych informacji przez władze.

Równolegle angażowaliśmy się w prace legislacyjne – monitorowaliśmy propozycje zmian dotyczące Centralnego Rejestru Umów oraz kontynuowaliśmy działania na rzecz reformy ustawy o dostępie do informacji publicznej. Wspólnie z krajową i międzynarodową koalicją działaliśmy na rzecz przeciwdziałania SLAPP – postępowaniom mającym na celu uciszenie krytyki wobec dziennikarzy i aktywistów. Organizowaliśmy konferencje, szkolenia, a także zapewniliśmy pomoc prawną w 12 sprawach. Nasze działania wspierała kampania „Walcz ze SLAPP!”, dzięki której zebraliśmy część środków na wsparcie dla ofiar takich działań.

W ramach poradnictwa prawnego odnotowaliśmy rekordową liczbę 1561 zgłoszonych do nas spraw, a nasze narzędzie do prowadzenia monitoringów obywatelskich zostało wykorzystane przez różne organizacje do badania funkcjonowania szkół, ochrony środowiska czy działalności instytucji publicznych.

Aktywnie uczestniczyliśmy również w inicjatywach międzynarodowych (CEELI, Meijers Committee, CASE, K-Monitor) i pracach nad przystąpieniem Polski do Open Government Partnership (Partnerstwa Otwartego Rządu).

Prowadziliśmy szeroko zakrojone działania edukacyjne – kursy, warsztaty, spotkania lokalne, Szkołę Inicjatyw Strażniczych i zloty osób działających na rzecz jawności i praw człowieka. Podróżowaliśmy po Polsce i spotykaliśmy się z mieszkańcami w ramach „Jawności w drodze”. Wzmocniliśmy także komunikację – rozpoczęliśmy cykl „Okiem Watchdoga”, opublikowaliśmy ponad 260 tekstów, rozwijaliśmy obecność w mediach społecznościowych.

Zmiany związane z masowym wykorzystaniem sztucznej inteligencji już w 2023 roku otworzyły nam nowe możliwości. Wykorzystaliśmy doświadczenie zdobyte w projekcie Sprawdzamyjakjest.pl, który w 2024 został zakończony, i przez półtora roku inwestowaliśmy we wprowadzenie rozwiązań wykorzystujących sztuczną inteligencję do analizy pozyskiwanych w drodze dostępu do informacji dokumentów.

Kampania 1,5% przyniosła 1 495 533,70 zł, którymi wsparło nas ponad 6,3 tys. osób.

I. Cele Stowarzyszenia

Celem Stowarzyszenia jest upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji oraz wspieranie działań monitorujących i edukacyjnych, w szczególności podejmowanych przez członków i członkinie Stowarzyszenia i osoby z nimi współpracujące, na rzecz zwiększenia przejrzystości i uczciwości życia publicznego, w tym:

- 1) działanie na rzecz swobodnego dostępu do informacji publicznej;
- 2) działanie na rzecz efektywnego, praworządnego, przejrzystego i otwartego na kontrolę obywatelską gospodarowania majątkiem publicznym i zarządzania politykami publicznymi;
- 3) wspieranie merytoryczne i finansowe osób i organizacji w sprawowaniu kontroli obywatelskiej;
- 4) podejmowanie działań na rzecz propagowania etyki życia publicznego i aktywności służących przeciwdziałaniu korupcji.

II. Formalne informacje o działalności

W 2024 roku odbyły się dwa Walne Zebrania Członkiń i Członków (WZCC) Stowarzyszenia - sprawozdawcze, w dniach 8-9 czerwca 2024 roku, oraz nadzwyczajne wyborcze w dniu 1 grudnia 2024 roku z wyborami uzupełniającymi do Komisji Rewizyjnej. Dodatkowo, 9-10 lutego i 16-17 marca 2024 r., odbyły się dwa spotkania planujące dla członkiń i członków Stowarzyszenia.

Podczas czerwcowego WZCC pierwszy raz w historii Stowarzyszenia głosowano nad odwołaniem dotyczącym uchwały Zarządu o skreśleniu osoby członkowskiej. WZCC odrzuciło odwołanie, przy czterech osobach wstrzymujących się. Ponadto wprowadzono zmiany do statutu doprecyzowujące kryteria przyjmowania nowych członków i członkiń Stowarzyszenia. Wiele czasu poświęcono pracy nad strategią na kolejne lata. Wypracowane zostały założenia do planu działań na lata 2024-2028.

Swoją pracę kontynuował Zarząd w składzie Szymon Osowski, Katarzyna Batko-Tołuć i Marzena Błaszczyk. Natomiast Komisja Rewizyjna działała w składzie: Jerzy Migduła, Zenon Michajłowski, Jakub Jaworski do dnia 13 września 2024 r., kiedy Jakub Jaworski zrezygnował z członkostwa w Stowarzyszeniu. W dniu 1 grudnia 2024 r., podczas wyborów uzupełniających, do Komisji Rewizyjnej został wybrany Adam Dobrawy.

Komisja Etyki pracowała w 2024 r. w składzie: Anna Cioch, Marcin Jaworski, Wojciech Paszkowski, Michał Zemełka. W dniu 8 czerwca 2024 r. Anna Cioch zrezygnowała z pełnienia funkcji w Komisji Etyki, od tego momentu komisja pracuje w trzyosobowym składzie.

Księgi rachunkowe za rok obrotowy 2024 Stowarzyszenie powierzyło firmie PRONGO.PL Sp. z o.o. W 2024 roku Sieć Obywatelska Watchdog Polska miała podpisaną umowę z firmą Inspektorzy ODO Spółką z o.o. z siedzibą w Warszawie na świadczenie usług inspektora ochrony danych, na którego został wyznaczony pan Patryk Łuczyński. Umowa obejmuje m.in. informowanie Stowarzyszenia i jego pracowników o obowiązkach wynikających z przepisów o ochronie danych osobowych, doradztwo i konsultacje w tym zakresie oraz

monitorowanie zgodności działań z przepisami i regulacjami wewnętrznymi, w tym audyty. Przewiduje także reprezentowanie Stowarzyszenia przed organami administracji publicznej i organami ścigania w sprawach związanych z ochroną danych osobowych.

III. Podsumowanie w liczbach

Najważniejsze dla Stowarzyszenia wydarzenia 2024 r. w liczbach:

1 - w 2024 roku wygraliśmy naszą pierwszą sprawę przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka.

8 – liczba ekspertek i ekspertów tworzących zespół poradni prawnej Stowarzyszenia.

154 - tyle wyroków zapadło w sądach administracyjnych w 2024 r. w sprawach zainicjowanych przez nas i tych, do których się przyłączyliśmy jako organizacja społeczna.

252 - tyle tekstów opublikowaliśmy, z czego **180** na stronie siecobywatelska.pl, a **72** na stronie informacjapubliczna.org

1 561 spraw – to rekordowa liczba spraw zgłoszonych do poradni prawnej Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska w 2024 roku, z tego 1032 sprawy zostały zgłoszone przez mieszkańców i mieszkanki.

1 945 - tyle wniosków o informację publiczną złożyliśmy w 2024 roku, z czego 146 zostało wysłanych bezpośrednio (za pośrednictwem poczty elektronicznej, tradycyjnej oraz ePUAP), a 1 799 za pomocą naszego systemu Fedrowanie (fedrowanie.siecobywatelska.pl) w ramach prowadzonych przez nas monitoringów.

2 607 - tyle wniosków wysłaliśmy dodatkowo, w ramach współpracy z partnerami, za pośrednictwem systemu fedrowanie.siecobywatelska.pl

5 029 - tyle wniosków o informację publiczną wysłały inne organizacje, korzystając z naszej platformy fedrowanie.siecobywatelska.pl

IV. Wiodące tematy działań i kluczowe sposoby działania

Litygacja strategiczna

Orzeczenie ETPC

W dniu 21 marca 2024 roku Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC) wydał wyrok w sprawie skargi złożonej przez Sieć Obywatelską Watchdog Polska przeciwko Polsce (sygn. 10103/20). Sprawa dotyczyła odmowy udostępnienia przez Trybunał Konstytucyjny kalendarzy spotkań Prezes Julii Przyłębskiej i Wiceprezesa Mariusza Muszyńskiego za okres od 1 stycznia do 6 lipca 2017 roku.

Po wyczerpaniu krajowej ścieżki prawnej, w tym oddaleniu skargi przez Naczelny Sąd Administracyjny, Stowarzyszenie złożyło skargę do ETPC w lutym 2020 roku.

Trybunał uznał, że odmowa dostępu do kalendarzy spotkań stanowiła naruszenie artykułu 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, który gwarantuje wolność wyrażania opinii, w tym prawo do otrzymywania informacji. W uzasadnieniu podkreślono, że informacje te miały istotne znaczenie dla debaty publicznej, a organizacje pozarządowe pełnią rolę „strażników publicznych” (ang. public watchdog), monitorujących działania władz i chroniących demokratyczne procesy.

Jednocześnie Trybunał nie stwierdził naruszenia w odniesieniu do odmowy udostępnienia rejestru wejść do budynku Trybunału Konstytucyjnego, uznając, że TK nie miał obowiązku prowadzenia takiego rejestru.

Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dostarcza ważnych wskazówek dotyczących realizacji prawa do informacji. Podkreśla szczególną rolę dziennikarzy i organizacji pozarządowych jako strażników debaty publicznej, którym władze mają obowiązek udostępniać informacje. Trybunał zaznacza, że kontekst polityczny może nadawać informacji istotne znaczenie publiczne, co powinno być brane pod uwagę przy rozpatrywaniu wniosków. Akceptując możliwość odmowy udostępnienia dokumentów o charakterze wewnętrznym, Trybunał jednocześnie wskazuje, że taka odmowa musi być proporcjonalna i uzasadniona ważnym interesem społecznym. Ostatecznie, naruszenie tego obowiązku przez władze może prowadzić do złamania art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Rzecznictwo

Udział w pracach nad zmianą wymagań dotyczących rejestru umów

W 2024 roku kontynuowaliśmy nasze zaangażowanie w proces tworzenia Centralnego Rejestru Umów. Po cyklu spotkań z Ministerstwem Finansów, zainicjowanym w 2023 roku, dopiero 3 września 2024 r. przedstawiono projekt przepisów mających na celu stworzenie rejestru. Zaproponowano m.in. stworzenie teleinformatycznego systemu rejestru, określenie ról administratorów danych i użytkowników, doprecyzowanie zakresu informacji ujawnianych w rejestrze, a także przesunięcie terminu publikacji umów z 14 do 30 dni. Równocześnie podniesiono próg kwotowy, od którego umowy mają być dostępne w rejestrze, z 500 zł na 10 000 zł. W propozycji nie zaplanowano objęcia obowiązkiem publikacyjnym spółek Skarbu Państwa ani spółek komunalnych. W 2024 roku monitorowaliśmy proces tworzenia przepisów i wzięliśmy udział w jednym spotkaniu w Ministerstwie Finansów.

Budowanie podstaw pod zmiany ustawy o dostępie do informacji

Na początku 2024 kontynuowaliśmy prace nad zmianą ustawy o dostępie do informacji publicznej. Szymon Osowski uczestniczył w ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. „Dostęp do informacji publicznej i otwarte dane. Perspektywy i wyzwania”, która odbyła się 29 lutego 2024 roku w formule online i była organizowana przez Uniwersytet Łódzki. Podczas

konferencji wygłosił referat pt. „Kierunki zmian dotyczących jawności – projekt ustawy o swobodnym dostępie do informacji – główne założenia”.

W 2024 roku Sieć Obywatelska Watchdog Polska opublikowała raport pt. „Nadużywanie prawa do informacji”, który analizuje coraz częstsze przypadki odmowy udostępnienia informacji publicznej pod pretekstem rzekomego nadużycia tego prawa przez wnioskodawców. Publikacja wskazuje, że choć pojęcie „nadużycia” nie występuje w polskim prawie, jest ono wykorzystywane przez organy i sądy do ograniczania dostępu do informacji, co może zagrażać konstytucyjnemu prawu do informacji. Raport zawiera analizę standardów międzynarodowych, orzecznictwa sądów administracyjnych oraz konkretnych przypadków z praktyki poradniczej, podkreślając potrzebę ostrożności i jasnych regulacji w tym zakresie.

Przez cały rok zbieraliśmy informacje i monitorowaliśmy różne instytucje na potrzeby II edycji Raportu o stanie jawności 2024. Raport został opublikowany w styczniu 2025 roku.

Przygotowania do przystąpienia Polski do Partnerstwa Otwartego Rządu

W 2024 roku zaangażowaliśmy się w działania na rzecz przystąpienia Polski do międzynarodowej inicjatywy Open Government Partnership (OGP). W marcu zainicjowaliśmy spotkania organizacji społecznych zainteresowanych stworzeniem koalicji na rzecz OGP w Polsce. Następnie, 22 kwietnia, uczestniczyliśmy w konferencji „Jak skutecznie walczyć z korupcją?” w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, podczas której Minister Sprawiedliwości Adam Bodnar publicznie zadeklarował wolę przystąpienia Polski do Partnerstwa. Inicjatywa ta zakłada współtworzenie planów działania na rzecz przejrzystości i partycypacji przez administrację i społeczeństwo obywatelskie, co jest zgodne z naszymi celami. W maju do polskiego rządu ze strony OGP zostało wystosowane oficjalne zaproszenie. W czerwcu kontynuowaliśmy temat podczas międzynarodowych rozmów w Wilnie, m.in. spotykając się z przedstawicielką OGP. Niestety, do końca roku po stronie rządu nie podjęto dalszych konkretnych kroków w kierunku formalnego przystąpienia Polski do inicjatywy.

Raport o praworządności

Podobnie jak w poprzednich latach, wspólnie z innymi organizacjami (Fundacją im. Stefana Batorego, Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Instytutem Spraw Publicznych i Ogólnopolską Federacją Organizacji Pozarządowych), wzięliśmy udział w przygotowaniu wkładu do raportu UE o praworządności. W naszej części opracowania skupiliśmy się na potrzebie zmian w ustawie o dostępie do informacji publicznej.

28 marca 2024 roku podpisaliśmy apel 38 organizacji społeczeństwa obywatelskiego, praw człowieka, dziennikarskich i wspierających media, działających w Unii Europejskiej. Wezwaliśmy wspólnie Komisję Europejską do lepszego wykorzystania i zwiększenia skuteczności raportu o praworządności. Zwracaliśmy uwagę na problemy z systematyczną i transparentną współpracą Komisji z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego na przestrzeni cyklu raportowania oraz brak szczegółowości zaleceń przygotowywanych przez Komisję, co utrudnia ich egzekwowanie.

W kwietniu 2024 roku wzięliśmy udział w międzynarodowym spotkaniu rzeczniczym organizacji przygotowujących wkład do raportów, pogłębialiśmy wątki, które poruszane były w liście oraz spotykaliśmy się z przedstawicielami brukselskich instytucji.

Egzekwowanie odpowiedzialności wobec funkcjonariuszy

W 2024 roku obradowała sejmowa Komisja śledcza ds. wyborów korespondencyjnych. Komisja otrzymała zebrane przez nas w poprzednich latach dane.

Jednocześnie zadbaliliśmy o dostęp obywateli do tych informacji. Przed wyborami samorządowymi w kwietniu 2024 roku, wspólnie z Komitetem Obrony Demokracji, uruchomiliśmy unikatową wyszukiwarkę internetową poświęconą „wyborom kopertowym”. Każdy wyborca i wyborczyni mógł sprawdzić, czy jego/jej gmina przekazała w 2020 roku spis wyborców Poczcie Polskiej ze złamaniem prawa.

Pomimo ustawy abolicyjnej z 2022 roku nie wszystkie sprawy sądowe, zainicjowane naszymi zawiadomieniami o popełnieniu przestępstwa przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, którzy przekazali dane wyborców Poczcie Polskiej, zakończyły się. Na 478 złożonych zawiadomień z końcem 2024 r. trwało nadal 316 postępowań (w tym 267 w ramach jednej połączonej sprawy).

Zaangażowanie w przygotowania legislacji dotyczącej SLAPP

W 2024 roku aktywnie działaliśmy w ramach międzynarodowej i krajowej koalicji przeciwko SLAPP (Strategic Lawsuits Against Public Participation) – pozwom mającym na celu uciszenie krytyki wobec osób i organizacji działających w interesie publicznym. W lutym wzięliśmy udział w spotkaniu organizowanym przez koalicję CASE w Radzie Europy, poświęconym pracom nad rekomendacjami dotyczącymi przeciwdziałania SLAPP. Na początku kwietnia Rada Europy przyjęła oficjalną rekomendację, która stanowi ważny punkt odniesienia dla państw członkowskich. Kilka dni później, 16 kwietnia, opublikowano unijną dyrektywę anti-SLAPP, która stanowi kolejny krok w budowaniu systemowej ochrony dla dziennikarzy i aktywistów.

Szczególnie ważnym wydarzeniem było zorganizowane przez nas wspólnie z Agorą, ARTICLE 19 Europe, Helsińską Fundacją Praw Człowieka i Prague Civil Society Center międzynarodowej Konferencji Antyslapp, która odbyła się 25–26 kwietnia w Warszawie. Konferencja zgromadziła przedstawicieli organizacji społecznych, mediów, środowisk akademickich, a także instytucji publicznych. Wśród prelegentów znaleźli się m.in. prof. David Kaye, była przedstawicielka Rady Europy Irena Guidikova, minister Adam Bodnar oraz Matthew Caruana Galizia. Dyskutowano o tym, jak skutecznie wdrażać europejskie rozwiązania anti-SLAPP na poziomie krajowym, jak zbudować skuteczne mechanizmy ochrony osób działających w interesie publicznym oraz jak przełamać efekt mrozący, jaki wywołują tego typu działania prawne. Konferencja była okazją do wymiany doświadczeń, a także impulsem do dalszych działań rzeczniczych i prawnych w Polsce. Podczas konferencji minister Adam Bodnar zadeklarował depenalizację art. 212 kodeksu karnego.

Regularnie uczestniczyliśmy również w cotygodniowych spotkaniach polskiej koalicji przeciwko SLAPP, współpracując przy tworzeniu analiz i rekomendacji oraz planując

wspólne działania rzecznicze. W dniu 12 listopada 2024 r. wystosowaliśmy apel organizacji społecznych i mediów wzywający do pilnych zmian i depenalizacji zniesławienia. Nasze zaangażowanie obejmowało również działania edukacyjne i medialne, m.in. publikację artykułów i raportów dokumentujących przypadki SLAPP w Polsce.

Poradnictwo

W 2024 roku poradnia prawna Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska odnotowała rekordową liczbę 1561 zgłoszonych spraw, co stanowi znaczący wzrost w porównaniu z 1306 sprawami z 2023 roku. Poradnia, działająca od 2009 roku, oferuje bezpłatne porady prawne w zakresie dostępu do informacji publicznej i wpływu na decyzje władz, głównie na poziomie lokalnym. Zespół składa się z ośmiu ekspertów i ekspertek wspieranych przez merytorycznego opiekuna. W 2024 roku najwięcej pytań dotyczyło funkcjonowania urzędów (281 spraw) i finansów publicznych (203). Znacząca liczba spraw (271) związana była z kontrolą i wpływem na sprawy lokalne, w tym dotyczących radnych (77) oraz skarg, wniosków i petycji (52). Ponadto, 189 spraw dotyczyło prawa do informacji, ale były na tyle specyficzne, że nie przyporządkowano ich do żadnej kategorii, a 133 sprawy wykaczały poza zakres poradni.

Najczęstsze problemy zgłaszane przez użytkowników obejmowały kwestie związane z informacją przetworzoną (130 spraw), wątpliwości co do charakteru informacji publicznej (132), niepełne lub wymijające odpowiedzi na wnioski (124) oraz odmowy udostępnienia informacji z powodu prywatności (66).

Poradnia gromadzi i analizuje zgłaszane sprawy, co pozwala na monitorowanie stanu jawności w Polsce i identyfikację obszarów wymagających interwencji. W 2024 roku najwięcej spraw dotyczyło urzędów gmin (671), ministerstw, spółek komunalnych i szkół (po około 60 spraw), sądów (34), policji (33) oraz muzeów i domów kultury (32).

Z poradni korzystali głównie obywatele (1032 sprawy), członkowie Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska (74), dziennikarze (53), organizacje społeczne (79) i radni (68). Średnio jedna osoba zgłaszała 1,5 sprawy.

Sprawy SLAPP w poradnictwie

W 2024 roku rozpoczęliśmy w naszej poradni pomoc w sprawach SLAPP (czyli działań prawnych podejmowanych przeciw udziałowi w debacie publicznej). Pomagaliśmy 15 osobom w 12 sprawach. Podpisaliśmy umowy z 9 pełnomocnikami w całej Polsce. 6 spraw dotyczyło naruszenia dóbr osobistych, 3 art. 212 KK, 1 to sprawa pracownicza, 1 to przesłuchanie na policji, 1 to sprawa dyscyplinarna z odpowiedzialności zawodowej. Złożyliśmy 6 opinii przyjaciela sądu.

Koniec poradnictwa w sprawach funduszu sołeckiego

Od października 2024 roku nie udzielamy porad w sprawach funduszu sołeckiego.

Fundusz Watchdogów

W 2024 roku kontynuowana była współpraca z Fundacją dla Polski/Funduszem im. Ludwika i Henryka Wujców przy organizacji konkursu na dotacje z Funduszu Watchdogów.

Stowarzyszenie przekazało do Funduszu kwotę 253 tys. złotych (pochodzącą z 1,5% odpisu podatku) na dotacje dla organizacji strażniczych oraz wydelegowało dwie ekspertki do oceny wniosków. Ze środków obu podmiotów (Fundacja dołożyła do Funduszu Watchdogów 90 tys. złotych oraz obsłużyła konkurs i dotacje) dofinansowane zostały działania strażnicze 8 inicjatyw - Fundacji "Świat w Naszych Rękach"; Fundacji Czarna Owca Pana Kota; Fundacji Wolności; Stowarzyszenia na rzecz Praworządności w Szkołach "Stowarzyszenie Umarłych Statutów"; Fundacji Odpowiedzialna Polityka; Ośrodka Działań Ekologicznych „Źródła”; Stowarzyszenia dO!Pamina Lab oraz Towarzystwa Benderowskiego.

Współpraca

Koalicja wyborcza o roboczej nazwie "Zaczyn"

Koalicja Zaczyn to przestrzeń współpracy organizacji społecznych, które wspólnie mierzą się z najważniejszymi wyzwaniami dla demokracji w Polsce. Powstała w 2022 roku, by przygotować społeczeństwo obywatelskie do wyborów parlamentarnych w 2023 roku. Od tego czasu kontynuuje działalność, towarzysząc kolejnym procesom wyborczym i podejmując działania wyprzedzające wobec zagrożeń wynikających z polityki państwa i dominujących narracji. W 2024 roku Koalicja skupiła się m.in. na problemach związanych z uczciwością procesów wyborczych, pogarszającym się stanem przestrzeni obywatelskiej oraz sposobami skutecznego zaangażowania organizacji społecznych w proces legislacyjny i debatę publiczną.

Koalicja powstała w ramach projektu „Od atomów do zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego na rzecz praworządności”, realizowanego z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy, finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG. Współtworzy ją kilkadziesiąt organizacji z różnych części Polski, o zróżnicowanych profilach działania – od watchdogów, przez organizacje edukacyjne i eksperckie, po te działające lokalnie oraz na rzecz grup mniejszościowych.

Koalicję współzarządzają: Sieć Obywatelska Watchdog Polska (odpowiedzialna m.in. za logistykę, komunikację, granty i kontakty z darczyńcami) oraz Stowarzyszenie 61 (mobilizujące nowe organizacje, zwłaszcza młodzieżowe, i proponujące tematy do dyskusji). Partnerzy planują wspólne działania, konsultują się i dzielą zasobami. W 2024 roku odbywały się cotygodniowe spotkania online, komunikacja trwała także poprzez grupę WhatsApp „Obywatele w wyborach” oraz mailing wybory@listy.siecobywatelska.pl.

Wśród działań podejmowanych przez Koalicję w 2024 roku znalazły się m.in.:

- dzielenie się materiałami do edukacji obywatelskiej o wyborach,
- współpraca przy wypracowywaniu zmian do kodeksu wyborczego,
- współpraca przy rzecznictwie zmian kodeksu wyborczego.

Ważnym osiągnięciem było utrzymanie wysokiego poziomu zaangażowania członków Koalicji – zarówno poprzez regularną obecność na spotkaniach, jak i podejmowanie wspólnych inicjatyw. Dzięki temu możliwe było reagowanie na bieżące wydarzenia, wzajemne inspirowanie się oraz budowanie kompetentnego głosu społeczeństwa obywatelskiego w debacie publicznej. Wspólnie uczymy się lepszej komunikacji, podziału zadań i wykorzystywania doświadczeń innych krajów.

Działania wokół wyborów samorządowych

W 2024 roku Sieć Obywatelska Watchdog Polska, we współpracy z Fundacją Odpowiedzialna Polityka, przeprowadziła ogólnopolski monitoring wykorzystania zasobów publicznych w kampanii samorządowej. Celem działań było dokumentowanie przypadków nadużywania przewagi przez urzędujących kandydatów oraz promowanie równości szans w wyborach. W ramach naboru, który zakończył się 27 lutego 2024 roku, zgłosiły się 83 osoby, z których 78 zostało zakwalifikowanych do udziału w monitoringu. Do 8 marca 44 osoby podpisały umowy o współpracy. Uczestnicy zostali przeszkoleni w zakresie identyfikowania i dokumentowania przypadków nadużywania zasobów publicznych w kampanii wyborczej.

Obserwatorzy skupili się na takich praktykach jak:

- wykorzystywanie mediów samorządowych do promowania urzędujących kandydatów,
- organizowanie wydarzeń finansowanych z budżetu gminy, które służyły promocji kandydatów ubiegających się o reelekcję,
- wykorzystywanie mediów społecznościowych urzędów i spółek komunalnych do agitacji wyborczej,
- dystrybucja materiałów informacyjnych przypominających ulotki wyborcze, finansowanych ze środków publicznych.

Dla osób spoza grona obserwatorów uruchomiono specjalny adres e-mail (wybory@siecobywatelska.pl), na który można było zgłaszać przypadki naruszeń. Dodatkowo, opublikowano materiały edukacyjne, w tym nagranie z prezentacją dotyczącą zgłaszania naruszeń komitetów wyborczych. W ramach działań edukacyjnych zachęcano obywateli do aktywnego uczestnictwa w procesie wyborczym poprzez obserwację uczciwości kampanii oraz kontrolę finansowania komitetów wyborczych. Podkreślano znaczenie równości wyborów i przejrzystości działań kandydatów. Zebrane dane posłużyły do opracowania rekomendacji dotyczących zmian w przepisach prawa wyborczego, mających na celu zwiększenie przejrzystości i równości w procesie wyborczym. Raport z wynikami monitoringu przygotowała Fundacja Odpowiedzialna Polityka.

Obserwacja wyborów w Gruzji

Dzięki naszej wieloletniej obecności w międzynarodowej organizacji - Forum Społeczeństwa Obywatelskiego (od 2011 roku) - mamy kontakt z organizacjami z krajów Unii Europejskiej i spoza niej. Przedmiotem działania forum są sprawy obywatelskie. Przez wiele lat uczestniczyliśmy w rozwoju Forum, m. in. w latach 2013-2015 byliśmy reprezentowani w Komitecie Sterującym, następnie w grupie rzeczniczej, a od lat działamy w grupie solidarnościowej. Oprócz tego od początku uczestniczymy w pracach grupy roboczej "Procesy i instytucje demokratyczne". Jednym z ważniejszych działań tej grupy jest kwestia uczciwych wyborów.

W 2024 roku - w ramach owej grupy roboczej działającej w Forum, ale też w akcji solidarności - uczestniczyliśmy w obserwacji wyjątkowych wyborów parlamentarnych, które miały miejsce 26 października 2024 r. w Gruzji.

Miał to być wybór między europejskim a rosyjskim kierunkiem rozwoju. Partia rządząca – Gruzjińskie Marzenie – od czasu pełnoskalowego ataku Rosji na Ukrainę zaczęła wzorować się na rosyjskim prawodawstwie i narracji – zarówno w kwestii stygmatyzowania organizacji finansowanych z międzynarodowych grantów i nazywania ich “agentami zagranicy”, jak też w sprawie osób nieheteronormatywnych. Do walki o władzę stanęło kilka partii opozycyjnych, które planowały utworzenie koalicji po wyborach. Organizacje społeczne były zmobilizowane i przygotowane do obserwacji.

Wybory zostały przegrane przez opozycję, a masowe protesty nie ustawały nawet przez pierwsze miesiące 2025 roku.

Obserwację prowadziliśmy z innymi członkami Forum - czeską AMO – Stowarzyszenie Spraw Międzynarodowych, Węgierskim Komitetem Helsińskim, polską Fundacją Odpowiedzialna Polityka i wspólnie oraz pod auspicjami niemieckiej European Platform for Democratic Elections.

Obserwacja wyborów w USA

W dniach 30 października – 10 listopada 2024 roku przedstawicielka Stowarzyszenia wzięła udział w prestiżowym programie wymiany zawodowej Open World, organizowanym przez Kongres Stanów Zjednoczonych. Wizyta obejmowała dwa dni w Waszyngtonie oraz osiem dni w Pensacoli na Florydzie, gdzie uczestnicy poznawali amerykański system wyborczy „od kuchni”. W programie znalazły się spotkania z przedstawicielami władz lokalnych, organizacji społecznych oraz obserwacje procesu rejestracji wyborców i pracy komisji wyborczych. Szczególnie wartościowe były rozmowy z pracownikami Escambia County Supervisor of Elections Office, działaczkami z League of Women Voters oraz z założycielką lokalnego dwujęzycznego medium *La Costa Latina*. Uczestnicy dyskutowali także ze studentami i wykładowcami University of West Florida o roli mediów w demokracji i przeciwdziałaniu dezinformacji. Wyjazd umożliwił pogłębienie wiedzy o praktykach demokratycznych i edukacji obywatelskiej, które mogą inspirować działania realizowane w Polsce w ramach Koalicji “Zaczyn”.

Monitoringi - współpraca z innymi organizacjami

W 2024 roku z naszego narzędzia do prowadzenia monitoringów dostępnego na platformie fedrowanie.siecobywatelska.pl skorzystało kilka organizacji i inicjatyw obywatelskich, które badały różne obszary życia publicznego. Tematyka prowadzonych działań obejmowała m.in. funkcjonowanie szkół w kontekście praworządności, zdrowia i opieki nad uczniami, przejrzystość działalności organizacji łowieckich, ochronę przyrody (w szczególności wycinkę drzew w pasach drogowych), organizację egzaminów na kartę rowerową oraz procedury sanitarne po pogryzieniach przez zwierzęta. Monitoringi te służyły pozyskaniu danych niezbędnych do prowadzenia działań strażniczych, rzeczniczych i informacyjnych.

Tour de Konstytucja

W 2024 roku wzięliśmy udział w ogólnopolskiej inicjatywie Tour de Konstytucja, uczestnicząc w wydarzeniach w Ustce, Lublinie, Hajnówce, Kaliszu, Częstochowie, Odolanowie, Policach i Pleszewie. Podczas każdego z przystanków prowadziliśmy własne stoisko informacyjne, na którym zapoznawaliśmy uczestników z tematem prawa do informacji i jego znaczeniem dla

demokracji. Nasza obecność była okazją do bezpośrednich rozmów z obywatelami, dzielenia się wiedzą oraz promowania aktywnego korzystania z narzędzi kontroli obywatelskiej.

Współpraca międzynarodowa

ATI Community of Practice i Konferencja TicTec

W kwietniu 2024 roku dołączyliśmy do międzynarodowej społeczności praktyków (*Community of Practice*) zajmujących się dostępem do informacji, koordynowanej przez brytyjską organizację MySociety. Społeczność ta zrzesza organizacje z różnych krajów, które dzielą się doświadczeniem, strategiami rozwoju platform, za pośrednictwem których można składać wnioski o informacje i wspierają się wzajemnie w rozwiązywaniu problemów. Spotkania online służą wymianie wiedzy, budowaniu relacji między praktykami oraz refleksji nad wspólnymi wyzwaniami i dobrymi praktykami w działaniach strażniczych. W dniach 12-13 czerwca 2024 roku wzięliśmy udział w konferencji TicTec w Londynie organizowanej przez MySociety, gdzie opowiadaliśmy o wykorzystaniu sztucznej inteligencji do analizy odpowiedzi podczas prowadzonych przez nas monitoringów. Wzięliśmy również udział w całonocnym spotkaniu osób z Europy i Brazylii zajmujących się tematem prawa do informacji.

Komitet Meijersa (De Commissie Meijers)

Komitet Meijersa to niezależna grupa ekspertów prawnych, która powstała w 1991 roku z inicjatywy prof. Hermana Meijersa, zajmująca się analizą europejskiego prawa w kontekście demokracji, przejrzystości i ochrony praw obywatelskich. Utworzenie Komitetu stanowiło reakcję na nadmierną tajność procesu decyzyjnego w UE, zwłaszcza wokół układu z Schengen i tzw. środków kompensacyjnych wprowadzanych bez kontroli demokratycznej. Obecnie Komitet koncentruje się m.in. na prawie migracyjnym i azylowym, ochronie danych, równości wobec prawa, standardach w prawie karnym oraz stanie praworządności w Unii Europejskiej.

W 2024 roku wzięliśmy udział w pracach [nad komentarzem Komitetu Meijersa](#) dotyczącego dostępu do informacji w Unii Europejskiej, w kontekście wykorzystywania komunikatorów i aplikacji do prowadzenia komunikacji urzędowej. Wspólnie z ekspertami z Finlandii, Niemiec, Holandii, Szwecji oraz Uniwersytetu Wrocławskiego przedstawiliśmy nasze doświadczenia i rekomendacje dotyczące transparentności cyfrowej komunikacji urzędników UE w świetle Rozporządzenia 1049/2001.

CEELI

CEELI Institute to niezależna organizacja z siedzibą w Pradze, założona w 2000 roku jako kontynuacja inicjatywy American Bar Association wspierającej rozwój rządów prawa w Europie Środkowo-Wschodniej. Instytut koncentruje się na wzmacnianiu niezależności sądownictwa, przeciwdziałaniu korupcji, budowaniu kompetencji prawnych oraz wspieraniu społeczeństwa obywatelskiego poprzez szkolenia, sieci współpracy i wymianę doświadczeń. W 2024 roku dwa razy wzięliśmy udział w spotkaniach poświęconych prawu do informacji organizowanych przez CEELI Institute w Pradze. W dniach 30–31 maja 2024 r.

uczestniczyliśmy w międzynarodowym spotkaniu eksperckim *Using Access to Information as an Anti-Corruption Tool*. Spotkanie poświęcone było wykorzystaniu prawa do informacji jako narzędzia przeciwdziałania korupcji w Europie Środkowo-Wschodniej. Podczas dyskusji przedstawiliśmy, jak w Polsce wygląda stan przepisów dotyczących dostępu do informacji, opowiedzieliśmy o dobrych praktykach, wyzwaniach związanych z nadzorem nad realizacją prawa oraz możliwościach wykorzystania nowych technologii. W spotkaniu uczestniczyli eksperci i przedstawiciele organizacji społeczeństwa obywatelskiego z regionu. Spotkanie było częścią pracy nad raportem o prawie do informacji w Europie Środkowo-Wschodniej.

W dniach 20–21 października 2024 roku wzięliśmy udział w premierze raportu *Shining the Light on Corruption: Freedom of Information and Transparency in Central and Eastern Europe*, opublikowanego przez CEELI Institute. Publikacja, której autorem jest David Banisar, analizuje stan prawa do informacji w regionie oraz jego znaczenie dla przeciwdziałania korupcji. Raport podkreśla m.in. potrzebę dostępu do informacji w obszarach takich jak zamówienia publiczne, wymiar sprawiedliwości czy ochrona zdrowia. Podczas towarzyszącego premierze spotkania eksperckiego w Pradze dzieliliśmy się naszymi doświadczeniami jako organizacja obywatelska aktywnie wykorzystująca prawo do informacji w działaniach strażniczych i rzeczniczych.

CASE

W 2024 kontynuowaliśmy współpracę w ramach koalicji CASE (Koalicji przeciw SLAPP w Europie). Wzięliśmy udział w konferencji w Strasburgu, promowaliśmy konkurs przeciwko SLAPPom i zaprosiliśmy członków koalicji do udziału w polskiej konferencji o SLAPP.

K-Monitor

W dniach 21–22 listopada 2024 roku w Budapeszcie odbyła się międzynarodowa konferencja „Local Democracy in Practice”, zorganizowana przez K-Monitor, poświęcona wyzwaniom i dobrym praktykom w funkcjonowaniu demokracji lokalnej. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele organizacji społecznych, samorządów oraz instytucji badawczych z Europy Środkowo-Wschodniej. Sieć Obywatelska Watchdog Polska była reprezentowana przez eksperta prawnego, który uczestniczył w panelu dotyczącym wykorzystania prawa do informacji jako narzędzia kontroli obywatelskiej i wzmacniania transparentności władz lokalnych. Udział w konferencji był okazją do wymiany doświadczeń oraz nawiązania nowych kontaktów w regionie. Poruszone tematy m.in. dotyczące budżetów obywatelskich, dostępu do danych i relacji między obywatelami a samorządami, wzbogaciły naszą perspektywę na działania lokalne w kontekście europejskim.

Europejski Parlament Młodzieży

W sierpniu 2024 roku wzięliśmy udział w wydarzeniu organizowanym przez Europejski Parlament Młodzieży, podczas którego prowadziliśmy stoisko informacyjne oraz warsztat edukacyjny poświęcony przejrzystości życia publicznego i zwalczaniu korupcji w Unii Europejskiej. Uczestnicy mieli również okazję dowiedzieć się, jak społeczeństwo obywatelskie – w tym organizacje takie jak nasza – może przeciwdziałać korupcji, wykorzystując m.in. prawo do informacji, działania strażnicze i współpracę z mediami. Obecność na wydarzeniu była dla nas okazją do budowania świadomości prawnej wśród młodych osób.

Edukacja

Jawność w drodze

W 2024 roku Stowarzyszenie zrealizowało pierwszą edycję projektu „Jawność w drodze” – cyklu spotkań z mieszkańcami i mieszkankami o jawności i sprawach ważnych lokalnie. Gościliśmy w sześciu miejscowościach: Mikorzynie, Ciechocinku, Falentach, Gdyni, Bytowie i Olsztynku. W ciągu tygodnia zespół pokonał 2 694 km, prowadząc rozmowy o prawie do informacji, roli radnych i działalności watchdogów. Tematyka spotkań była dostosowana do lokalnych potrzeb. Działanie miało na celu nie tylko edukację i upowszechnianie wiedzy, ale też wsparcie i wzmocnienie lokalnych aktywistów i aktywistek.

Szkolenia dla radnych, sołtysów, urzędników

W 2024 roku prowadziliśmy działania edukacyjne w różnych częściach kraju, kierowane do przedstawicieli społeczności lokalnych i administracji. Podczas spotkania liderów wiejskich i sołtysów w Mikorzynie poprowadziliśmy warsztaty dotyczące dostępu do informacji i roli mieszkańców w kontroli działań władz. W Smugach wystąpiliśmy w ramach warsztatów dla radnych i sołtysów, prezentując temat „Atrybuty radnego” i omawiając narzędzia służące skutecznemu pełnieniu mandatu. Dodatkowo jesienią zrealizowaliśmy dwa odpłatne szkolenia dla urzędników – w Siechnicach i Lichnowach – poświęcone obowiązkowi informacyjnym administracji publicznej.

Zjazdy antywypaleniowe

W 2024 roku zorganizowaliśmy dwa zjazdy antywypaleniowe, kierowane do osób zaangażowanych społecznie, aktywistów i pracowników organizacji obywatelskich. Inicjatywa była odpowiedzią na sygnały, że, poza wiedzą i edukacją, ludzie coraz częściej potrzebują także przestrzeni na odpoczynek, regenerację i rozmowę o trudnościach. Podczas spotkań uczestnicy mogli podzielić się swoimi doświadczeniami, porozmawiać o emocjach związanych z działaniem publicznym oraz nauczyć się prostych narzędzi służących przeciwdziałaniu wypaleniom. Zjazdy pokazały, jak ważne jest tworzenie wspólnoty opartej nie tylko na wspólnych celach, ale również na trosce o dobrostan psychiczny i wzajemnym wsparciu.

Szkoła Inicjatyw Strażniczych

W ramach rekrutacji do VII edycji Szkoły Inicjatyw Strażniczych wpłynęło 151 zgłoszeń, z których wybrano 22 uczestników i uczestniczki z całej Polski. Program Szkoły realizowany był w formule hybrydowej – obejmował kurs online z zakresu praw człowieka i dostępu do informacji, cykl webinarium tematycznych (m.in. praworządność, planowanie przestrzenne, budżet gminy, gospodarowanie odpadami, komunikacja w mediach społecznościowych) oraz trzy zjazdy stacjonarne: w styczniu, marcu i maju 2024 roku. Dodatkowo zaplanowano zjazd poświęcony dobrostanowi i higienie pracy strażników obywatelskich. Ważnym elementem programu było również praktyczne prowadzenie monitoringów przez uczestników. Efekty swojej pracy zaprezentowali osobom uczestniczącym w Zlocie Fanek i Fanów Jawności we wrześniu 2024 r.

(Bez)nadzieja małej i dużej gminy

W 2024 roku zrealizowano trzecią edycję kursu „(Bez)Nadzieja małej i dużej gminy”, skierowanego do osób aktywnych w lokalnych społecznościach, takich jak mieszkańcy gmin, radni, sołtysi oraz osoby zainteresowane działalnością samorządową. Do udziału zgłosiło się ponad 500 osób. Program kursu obejmował osiem webinarów oraz kurs online, poruszający tematy związane z prawami człowieka, dostępem do informacji publicznej i funkcjonowaniem samorządu. Uczestnicy mieli dostęp do materiałów szkoleniowych, mogli korzystać z poradni prawnej oraz uczestniczyć w zamkniętej grupie dyskusyjnej. W kursie ostatecznie wzięło udział i ukończyło go ponad 400 osób z całej Polski.

Kurs antyslappowy - Solidarni przeciw SLAPP

W 2024 roku kontynuowaliśmy rozpoczęty we wrześniu 2023 roku we współpracy z Prague Civil Society Centre (PCSC) program szkoleniowy skierowany do prawników i aktywistów dotyczący SLAPP (Strategic Lawsuits Against Public Participation). W grudniu 2023 roku opracowano regulamin szkoleń i ogłoszono nabór uczestników – spośród 60 zgłoszeń wybrano łącznie 41 osób: 19 prawników (w tym aplikantów i radców prawnych) oraz 22 aktywistów z całej Polski.

Pierwszy zjazd odbył się w dniach 2–3 lutego 2024 roku w Pruszkowie, a zajęcia poprowadzili m.in. dr Dominika Bychawska-Siniarska (PCSC), Marzena Błaszczuk, adwokaci Anna Mazurczak i Krzysztof Pluta, dr Mirosław Wróblewski (Prezes UODO) oraz Konrad Siemaszko (HFPC). 27 marca zorganizowano dodatkowy webinar z udziałem zagranicznego gościa – brytyjskiego prawnika i aktywisty Charliego Holta – poświęcony kwestiom etyki i strategii „naming & shaming”, odpowiadający na potrzeby uczestników zjazdu.

Drugi zjazd odbył się 19–20 kwietnia 2024 roku z udziałem prawników, aktywistów i lokalnych dziennikarzy. Wiedzą dzielili się m.in. dr Bychawska-Siniarska, Marcel Kiełtyka (ekspert ds. fact-checkingu), adw. Anna Mazurczak, dr Małgorzata Kożuchowska (ekspertka ds. etyki), dr Mirosław Wróblewski (UODO), Konrad Siemaszko (HFPC) oraz Szymon Osowski.

Podczas zjazdu opracowano procedurę obsługi spraw SLAPP w ramach działalności poradni prawnej oraz zaproszono uczestniczących prawników do współpracy przy takich sprawach. Do końca projektu podpisano 4 umowy o współpracy z prawnikami. W maju wypracowano również wzory ramowych porozumień o współpracy przy obsłudze spraw SLAPP. Do końca roku podpisano łącznie 9 umów na pomoc w sprawach typu SLAPP z pełnomocnikami i pełnomocnikami.

W szkoleniach i działaniach projektowych wzięło udział łącznie 56 osób, przekraczając założoną liczbę 40 uczestników. Projekt znacząco przyczynił się do wzmocnienia potencjału organizacji w obszarze przeciwdziałania SLAPP, umożliwił nawiązanie trwałej współpracy z ekspertami i praktykami, a jego realizacja zbiegła się w czasie z przyjęciem dyrektywy UE i rekomendacji Rady Europy w tej sprawie, co zwiększyło jego aktualność i oddźwięk medialny.

III Złot Fanek i Fanów Jawności

W dniach 28–29 września 2024 roku w Pruszkowie pod Warszawą odbył się trzeci Złot Fanek i Fanów Jawności, organizowany przez Sieć Obywatelską Watchdog Polska. W wydarzeniu wzięło udział ponad 100 osób z całej Polski – aktywistów i aktywistek, radnych, sołtysów, dziennikarzy, samorządowców, naukowców oraz mieszkańców zainteresowanych tematyką jawności i prawa do informacji.

Złot trwał półtora dnia i obejmował bogaty program merytoryczny – wykłady, panele dyskusyjne, warsztaty oraz prezentacje monitoringów prowadzonych w ramach Szkoły Inicjatyw Strażniczych. Uczestnicy i uczestniczki wymieniali się doświadczeniami, dobrymi praktykami oraz wspólnie zastanawiali się nad tym, jak budować środowisko wspierające działania na rzecz jawności oraz jakie warunki są potrzebne do dalszego rozwoju takich inicjatyw. Spotkanie było również przestrzenią do nieformalnych rozmów i integracji.

Program wydarzenia powstał w odpowiedzi na potrzeby i sugestie osób zainteresowanych udziałem, a także w oparciu o doświadczenia organizatorów z poprzednich lat. Dodatkowo, w przeddzień Złotu – 27 września – zorganizowano całonocne warsztaty pt. „W jaki sposób komunikować się z otoczeniem, w którym działamy”, w których wzięło udział 20 uczestników Złotu.

Złot był okazją do wzmocnienia środowiska osób działających na rzecz przejrzystości życia publicznego, a także do budowania relacji i współpracy między różnorodnymi grupami zaangażowanymi w promowanie prawa do informacji.

Złot Obrońców i Obrońców Praw Człowieka

W dniach 29–30 listopada 2024 roku w Warszawie odbył się trzeci Złot Obrońców i Obrońców Praw Człowieka, organizowany przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych. Jednym z partnerów wydarzenia była Sieć Obywatelska Watchdog Polska, która zorganizowała warsztaty pt. „Jak bronić się przed dezinformacją? ABC fałszywych informacji i narzędzia weryfikacji treści”.

Część merytoryczną poprowadzili eksperci i ekspertki ze Stowarzyszenia Demagog: dr Aleksandra Monkos (koordynatorka projektów edukacyjnych) oraz Adam Maternik (starszy analityk i zastępca koordynatora weryfikacji informacji).

Szkolenie zostało podzielone na cztery moduły, obejmujące wprowadzenie do zjawiska dezinformacji, omówienie najczęstszych mechanizmów manipulacji i powodów, dla których ludzie ulegają fałszywym narracjom. Uczestnicy poznali również podstawowe zasady fact-checkingu, narzędzia pomocne w weryfikacji informacji oraz sposoby bezpiecznego poruszania się po sieci. Warsztaty zawierały zarówno część teoretyczną, jak i praktyczne ćwiczenia oparte na realnych przykładach. Zajęcia miały na celu zwiększenie świadomości oraz kompetencji osób działających na rzecz praw człowieka w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania dezinformacji, zwłaszcza w kontekście działalności społecznej i obywatelskiej.

Komunikacja i fundraising

Social media

W 2024 roku Stowarzyszenie konsekwentnie rozwijało swoją obecność w mediach społecznościowych, zwiększając zasięg i różnorodność kanałów komunikacji. Na Facebooku liczba obserwujących wzrosła z 48 000 do niemal 50 000, a na platformie X (dawniej Twitter) – z 25 800 do prawie 30 000. Dynamiczny rozwój zanotowaliśmy na Instagramie, gdzie liczba obserwujących przekroczyła 4 300, oraz na LinkedInie, gdzie profil obserwuje już ponad 1 100 osób. Znacząco zwiększyliśmy także naszą obecność na TikToku – z 295 do 759 obserwujących i ponad 8 800 polubień – oraz na YouTube, gdzie liczba subskrybentów wzrosła z 641 do 880.

W lutym 2024 roku uruchomiliśmy profil na Mastodonie, który do końca roku zgromadził 955 obserwujących, a w listopadzie rozpoczęliśmy obecność na Bluesky, osiągając 823 obserwujących w niespełna dwa miesiące. Spadek liczby obserwujących na platformie Wykop (z 3 395 do 3 363) był wyjątkiem w ogólnie rosnącym trendzie. Dane potwierdzają, że nasze treści są coraz lepiej dostosowane do różnych odbiorców i że rozwijamy komunikację również na nowych, bardziej zdecentralizowanych platformach społecznościowych.

Teksty i "Okiem Watchdoga"

W 2024 roku kontynuowaliśmy intensywną działalność informacyjną i edukacyjną w naszych kanałach online, publikując treści, które wzmacniają wiedzę obywateli na temat prawa do informacji, samorządu i kontroli społecznej. Od stycznia 2024 roku rozpoczęliśmy publikację filmów w cyklu "Okiem Watchdoga", w którym krótko pod koniec tygodnia podsumowujemy najważniejsze wydarzenia. W 2024 roku nasze filmy i podcasty zostały wyświetlone na serwisie Youtube 34,5 tys. razy. Opublikowaliśmy 252 teksty - 180 na stronie siecobywatelska.pl i 72 na stronie informacjapubliczna.org.

Szczególnym zainteresowaniem cieszył się cykl artykułów na portalu informacjapubliczna.org poświęcony dostępowi do danych zawartych w publicznych rejestrach (m.in. KRS, CEIDG, księgi wieczyste, CRBR), a także praktycznym aspektem prawa do informacji – takim jak anonimizacja wnioskodawcy czy pojęcie informacji przetworzonej. Na stronie siecobywatelska.pl wśród opublikowanych tekstów największą popularnością cieszyły się tematy związane z samorządową kampanią wyborczą w mediach lokalnych, nadużyciami w samorządach, blokowaniem obywateli w mediach społecznościowych przez władze czy przełomowe orzeczenia sądowe, takie jak wyrok ETPC w naszej sprawie. Teksty te nie tylko edukowały, ale też komentowały bieżące zjawiska, pokazując praktyczne zastosowanie prawa do informacji w codziennym życiu obywateli.

Równolegle rozwijaliśmy naszą serię podcastów „Zajawka” Watchdoga - największym zainteresowaniem cieszyły się odcinki o pracy radnych, zadaniach samorządu, raportach o stanie gminy czy funkcji sołtysa.

Najczęściej czytane teksty na stronie siecobywatelska.pl w 2024 roku
--

1. [Finanse komitetu wyborczego - krótki poradnik](#) (gościnny tekst Fundacji Odpowiedzialna Polityka)
2. [Ustawa o ochronie sygnalistów już w Dzienniku Ustaw](#)
3. [Co powinien wiedzieć radny przed pierwszą sesją – najczęściej zadawane pytania](#)
4. [Jawność zdjęta z ekranu](#)
5. [Kredyt zaufania](#)
6. [Kampania wyborcza w „gazetach władzy”](#)
7. [Lody nad Bałtykiem \(i nie tylko\)](#)
8. [Kandydat wójt – o nadużywaniu zasobów publicznych w kampanii samorządowej](#)
9. [Blokowanie w mediach społecznościowych - jak z nim walczyć?](#)
10. [Watchdog wygrał przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka!](#)

Najczęściej czytane teksty na informacjapubliczna.org w 2024 roku

1. [Informacje publiczne w ogólnodostępnych źródłach - Krajowy Rejestr Sądowy \(KRS\)](#)
2. [Informacje publiczne w ogólnodostępnych źródłach - Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej \(CEIDG\)](#)
3. [Informacje publiczne w ogólnodostępnych źródłach – Elektroniczne Księgi Wieczyste cz. 2.](#)
4. [Informacja o ukaraniu pracownika organu - czy podlega udostępnieniu?](#)
5. [Informacja przetworzona – praktyczny przewodnik](#)
6. [Informacje publiczne w ogólnodostępnych źródłach - Elektroniczne Księgi Wieczyste cz. 1. Numer księgi wieczystej w perspektywie przepisów u.d.i.p.](#)
7. [Anonimowy wniosek o dostęp do informacji](#)
8. [Kim jest osoba pełniąca funkcje publiczne?](#)
9. [Informacje publiczne w ogólnodostępnych źródłach – Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych](#)
10. [Czy korespondencja między radnymi jest informacją publiczną?](#)

Najpopularniejsze podcasty

1. [Co powinien wiedzieć radny przed pierwszą sesją?](#)
2. [Posłuchaj podcastu o samorządzie](#)
3. [Oceń swojego radnego! - zapraszamy do wysłuchania kolejnego podcastu](#)

4. [Nowy odcinek Zajawki - o sołtysach i sołectwach](#)
5. [Podcast o Małej Wspólnocie](#)

Kampania 1,5%

W 2024 roku w ramach naszej corocznej kampanii fundraisingowej zebraliśmy 1 495 533,70 zł. Środki te zostały przekazane przez 6,3 tys. osób, które zdecydowały się wesprzeć nasze działania na rzecz jawności życia publicznego. Przewodnim motywem naszej kampanii wyborczej w 2024 roku było hasło „Dbamy o Orła”. Zwracaliśmy uwagę na nielegalne wykorzystywanie mediów samorządowych, mienia publicznego i środków budżetowych do promowania konkretnych kandydatów, przypominając, że demokracja opiera się na uczciwości, jawności i równości szans.

Zrzutka na SLAPPy

W 2024 roku uruchomiliśmy specjalną zrzutkę pod hasłem „Walcz ze SLAPP!”, której celem było zebranie środków na pomoc prawną i wsparcie organizacyjne dla osób i podmiotów dotkniętych pozwami mającymi na celu uciszenie krytyki (SLAPP). Dzięki kampanii zwróciliśmy uwagę opinii publicznej na rosnącą skalę tego zjawiska w Polsce oraz potrzebę systemowego wsparcia dla dziennikarzy, aktywistów i organizacji obywatelskich.

Zamknięcie platformy Sprawdzamy Jak Jest

W dniu 30 października 2024 roku oficjalnie zakończyliśmy realizację projektu Sprawdzamyjakjest.pl – serwisu służącego do społecznościowej analizy danych publicznych. Prace nad projektem rozpoczęliśmy w połowie 2018 roku. W listopadzie 2018 roku, w drodze głosowania społeczności serwisu Wykop, wybraliśmy logo oraz domenę internetową projektu. W kwietniu 2019 roku uruchomiliśmy pierwsze testy serwisu z udziałem osób spoza zespołu projektowego.

W ciągu ostatnich lat, przy aktywnym udziale użytkowników, zrealizowaliśmy kilkanaście kampanii dotyczących m.in. żywienia w szpitalach, funkcjonowania sądów, raportów o stanie gmin, zdalnych sesji rad, tzw. wyborów kopertowych, ochrony lasów (we współpracy z Fundacją Lasy i Obywatele) oraz aktywności polityków w mediach społecznościowych (w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Pravda). W ramach projektu wspólnie przeanalizowaliśmy ponad 18 tysięcy dokumentów, a raporty z przeprowadzonych analiz pozostają dostępne na stronie internetowej projektu (<https://sprawdzamyjakjest.pl/#!/annotations/missions>).

W ramach projektu stworzono unikatowe narzędzie wykorzystujące modele uczenia maszynowego oraz elementy grywalizacji w celu angażowania użytkowników i prowadzenia działań edukacyjnych. Realizacja projektu była możliwa dzięki wsparciu i zaangażowaniu partnerów i Fundacji Gerere.

Warszawa, 22 kwietnia 2025 r.

poświadczenie złożenia podpisów i pieczęci elektronicznych

Certyfikat dla dokumentu o Autenti ID: aeceaff2-86d4-448c-aff4-1ecd97e6e225
utworzonego: 2025-04-29 19:41 (GMT+02:00)